

Ex his remanent etiam leges X. XI. & XII. quæ sequuntur, sufficienter declarata: ideo amplius in eis non insisto.

TEXT. XIII.

» **P**OR evitar muchas dudas, que suelen ocurrir acerca de los hijos que mueren recién nascidos, sobre si son naturalmente nascidos, ó son abortivos: Ordenamos, » y mandamos, que el tal hijo se diga que naturalmente es nascido, y que no es abortivo, » quando nació vivo todo, y que à lo menos » despues de nascido vivió veinte y quatro horas naturales, y fue baptizado antes que » muriese: y si de otra manera nascido, murió dentro del dicho término, ó no fue baptizado, mandamos que el tal hijo sea habido » por abortivo, y que no pueda heredar à » sus padres, ni à sus madres, ni à sus ascendientes. Pero si por el ausencia del marido, » ó por el tiempo del casamiento claramente » se probase que nació en tiempo que no podía vivir naturalmente, mandamos, que aunque concurren en el dicho hijo las calidades » susodichas, que no sea habido por parto natural, ni legitimo.

Id est:

Ut occurratur multis dubiis, quæ de iis accidunt, qui intereunt recenter nati, nimirum an sint naturaliter nati, an verò sint abortivi? Ordinamus, ac præcipimus, ut ea proles dicatur naturaliter nata, & non abortiva, quæ tota est nata viva, & à partu vixit ad minimum viginti quatuor horas naturales, fueritque ante mortem baptizata. Quod si aliter nata interierit ante prædictum terminum, aut non fuerit baptizata; præcipimus ut ea proles habeatur pro abortiva, neque possit succedere in paternis, aut maternis bonis, aut ascendentium. Verum si ex mariti absentia, vel ex tempore conjugii deprehendi potest clarè, prolem eo tempore esse natam, quo naturaliter vivere non posset; præcipimus, ut quamvis in ea concurrant qualitates superius dictæ, non habeatur pro partu naturali, nec legitimo.

COMMENTARII

In Legem XIII.

SUMMARIUM.

- 1 Filio præterito an competat jus dicendi nullum contra testamentum patris?
- 2 Intellectus §. Ita demum, versic. Posthum. Institut. de Hæreditat. quæ ab intestat. deferunt.
- 3 Si posthumus præteritus nascatur in vita patris, & similiter in ejus vita decedat, an testamentum reconvolescat?
- 4 Per natiuitatem posthumi rumpitur testamentum. Et quid requiritur?

Nota decisionem hujus legis: Pro cuius perfecta declaratione præsuppono, quòd testamentum in quo filius præteritur à patre (hoc est quando non est institutus, nec legitime exheredatus) est ipso jure nullum, & filio competit jus dicendi nullum: textus est in leg. Inter cetera, ff. de Liber. & posthum. textus in leg. 1. & per totum, ff. de Injust. rupt. de quo magistraliter dixi suo proprio loco, scilicet in materia *Ultimar. voluntat. in articulo de Remedio, & Successione contra testamentum.* Quòd tamen debet intelligi in filio jam nato: secus in posthumo; quia si præteratur, non redditur testamentum nullum, antequam nascatur, sed postea statim ipso jure efficitur testamentum nullum: textus est capitalis, & expressus in leg. Posthumus nato, Cod. de Bonorum possession. contra tabul. cujus verba sunt: Posthumus nato, qui neque heres institutus à patre, neque nominatim exheredatus est, testamentum rumpitur, quòd probat aperte text. quia ablativus absolutus resolvitur in conditionem, ut in leg. A testatore, ff. de Condition. & demonstrat. ergo cum textus dicit Posthumus nato, intelligitur id est: Si posthumus nascatur, testamentum efficitur nullum: Ergo ante natiuitatem bene valet: & ad hoc notant Glossa ordinaria, Odofred. Petrus, Cynus, Jacob. Butr. Bartol. Bald. Angel. Salycet. Paul. Alexand. Jason. Corn. Franc. Curt. Philipp. Dec. text. in leg. 1. ff. de Injusto, rupt. textus in leg. Posthumi, eod. tit. text. in §. Posthumi, vers. 1. Institut. de Exheredat. liberor. cujus verba sunt: In præterito valet quidem testamentum, sed postea agnatione posthumi rumpitur, & ea ratione totum infirmatur, & in expresso idem dis-

In Legem XIII. Tauri.

disponit lex 20. titul. 1. 6. partit. Cujus ratio fundamentalis est: quia dum posthumus est in ventre, adhuc non est homo, nec in patria potestate, nec suitate; sed omnia jura suitatis reservantur sibi in tempus natiuitatis: textus est in leg. final. ff. de Collation. bonor. ibi: Nam antequam nascatur, non potest dici in potestate morientis fuisse. textus in leg. final. ff. de Adsignand. libert. textus in leg. 1. §. Totiens. ff. de Ventre in possession. mitten. textus in leg. Antiqui. ff. Si pars hæreditat. petat. cujus verba sunt: Antiqui libero ventri ita præpexerunt, ut in tempus nascendi omnia ei jura integra reservarent. textus in leg. Qui in utero. ff. de Statu homin. textus in leg. Intestato. §. Principem. ff. de Suis & legitim. hæredib. textus in leg. Cum quidam. §. Quod dicitur. ff. de Acquirend. hæredit. textus in leg. Quod dicimus. ff. de Verborum significatione. textus in leg. Posthumus. Cod. de Collationib. textus in leg. Cum inter veteres. Cod. de Fideicommissar. libertat. ibi: Et homo fieri speraretur. textus in §. Cum autem. Institut. de Tutel. Et in expresso istam rationem ponit Bald. in leg. Si pater. Cod. de Institut. & Substitut. 4. column. num. 12. idem Bald. in leg. Qui se patris. Cod. Unde liber. 2. column. versic. Venio ad primum. Socin. in leg. Gallus. §. Si ejus. ff. de Liber. & posthum. 1. column. in medio. Jason. in leg. Si à primo. eodem titul. penultim. column. versic. Tamen adverte. Phillip. Decius in leg. Posthu-

mo nato. Cod. de Contra tabul. 2. column. numer. 3. (m)

Advertendum tamen, quòd contra istam rationem, & jura prædicta facit textus expressus in §. 2. aliàs Ita demum. versic. Posthumi. Institut. de Hæreditat. quæ ab intestat. defert. ubi expressè probat textus, quòd posthumus dum est in ventre, & antequam nascatur, est suus, habet jura, & privilegia suitatis: ergo testamentum deberet esse nullum. Cujus verba sunt: Posthumi quoque, qui si vivo parente nati essent, in potestate ejus futuri forent, sui hæredes sunt. Istam difficultatem movet Jason. in dict. leg. Si à primo. ff. de Liber. & posthum. penult. column. num. 18. & eam non solvit; sed tantum dicit, quòd oportet ad illum textum facere aliquam violentiam: idem Jason. in leg. Posthumus nato. Cod. de Contra tabul. 1. column. num. 3. Sed ultra Doctores, ego dico, quòd ad illum textum est facilis responsio, scilicet, quòd intelligatur in posthumo jam nato; nam ille propriè dicitur posthumus, quasi natus post humanationem, & mortem patris, ut est textus expressus in leg. 3. versic. Posthumus ff. de Injusto, rupt. cujus verba sunt: Posthumus autem dicimus eos duntaxat, qui post mortem parentis nascuntur. & ibi notant Glossa ordinaria, Bartol. & communiter Doctores: tenent etiam Glossa ordinaria in leg. Gallus. ff. de Liber. & posthum. in verb. Posthumus. Bartol.

(m) Vide Matienz. in leg. 2. tit. 8. lib. 5. Recopilat. glos. 2. num. 4. Velazquez de Avendañ. hic, glos. 2. num. 3. Palacios Rub. num. 9. Olan. de Verbis Juris. verb. Naturaliter. Unde per hanc legem jus antiquum corrigitur tribus modis: Primò, dum jure Digestorum non requirebatur quòd integer posthumus nasceretur, ut abortivus non diceretur; quia etiamsi integer non nasceretur, dummodo viveret, abortivus non dicebatur, sed testamentum rumpebat: textus in leg. Quod dicitur. ad fin. ff. de Liber. & posthumi. & in leg. Non sunt liberi. 14. de Statu homin. tradit Velazquez de Avend. hic, gloss. 1. num. 1. Matienz. in leg. 2. titul. 8. lib. 5. gloss. 2. num. 1. Hodie verò per legem nostram, quòd integer nascatur, requiritur, ut abortivus non dicatur. Secundò: quia jure Digestorum, si vivus nasceretur, licet statim moreretur, abortivus non dicebatur: textus in leg. Quod certatum. Cod. de Posthum. hæred. Instituent. ibi: Si vivus perfectè natus est, licet illico postquam in terram cecidit, vel in manibus obstetricis decesserit. textus in leg. Uxoribus abortu. ibi: Quamvis natus illico decesserit. Cod. eodem titul. tradit Velazquez hic, glos. 2. num. 1. Matienz. ubi supra. num. 2. Aceved. in dict. leg. 2. titul. 8. lib. 5. Recopilat. num. 3. cum aliis, quos ipsi allegant: Hodie verò per legem nostram requiritur quòd per xxiv. horas vivat, ut abortivus non dicatur. Tertiò, jure digestorum non requirebatur ut abortivus non diceretur, & succedere parentibus posthumus posset, & rumperet testamentum, ut aquam ex sacro fonte susciperet, ut tenent DD. supra allegati. Hodie verò per legem nostram hoc requiritur; & ut lex nostra verificetur, sufficit ut posthumus is ab obstetrice aquam Spiritus Sancti recipiat, ut tradit Velazquez hic, glos. 3. per totam. Quod si hæc tria concurrant, poterit posthumus rumpere testamentum, succedere, & transmittere, ut docet Matienz. in dict. leg. 2. titul. 8. lib. 5. glos. 2. ad finem. Aceved. ibid. num. 3. Velazquez hic Gloss. 3. per tot.

Anton. Gomez. ad Leg. Tauri

tol. & communiter Moderni, Alexand. in *Rubric. eodem titul. Glossa*, & communiter DD. in *Rubric. Cod. de Posthum. hered. Institut. Glossa*, & ibi DD. in *§. Posthumorum. Institut. de Exhereditat. liberor.* & idem probat prædicta lex 20. titul. 1. 6. partit. & sic vel & textus dicere, quòd posthumus, qui si vivo patre nasceretur, deberet esse in potestate patris; nunc quando est natus post mortem patris, est suus, & habet jura suitalis: unde meritò ante nativitatem non est nullum testamentum, postea verò sic: & est unus casus, in quo quis habet suitalis, licet non sit in potestate patris, ut plenè declarant Jason, & Moderni in *leg. Qui se patris. Cod. Unde liber.* quia satis est quòd potentialiter potuit esse in potestate patris, si eo vivo nasceretur: & istud est quòd propriè vult textus in *dist. §. Posthumi*, & volunt jura superiora. Et istam solutionem ego cogitavi legendò, & postea inveni Franc. Curt. juniorem ita tenere in *leg. Posthumus nato. Cod. de Bonor. possession. contra tabul. 6. column. num. 24.*

3. Unum tamen est, quòd si talis posthumus præteritus nascatur in vita patris, & similiter in ejus vita decedat; dato quòd per nativitatem testamentum fiat nullum, tamen per mortem statim ipso jure convalescit, modò in eo sint instituti venientes ab intestato, modò extranei: quia in principio tale testamentum valuit; unde de facili revertitur ad suam naturam: textus est singularis in *leg. Posthumus. ff. de Injusto, rup.* & ibi notant Bartol. Alber. Paul. Imol. & communiter DD. & ad hoc illum textum reputant singularem Paul. ibi, & Jason in *leg. Posthumus nato. Cod. de Contra tabul. 2. column.* Itaque si filius jam natus præteritur, & moriatur vivente patre, reconvalescit testamentum, si in eo sint instituti venientes ab intestato: si verò posthumus præteritur, & post nativitatem decedat vivo patre, testamentum indistinctè reconvalescit, modò sint instituti venientes ab intestato, modò extranei. Advertendum tamen, quòd prædicta debent intelligi, quando talis filius posthumus natus est vivus, & ex legitimo partu; secùs verò si abortivus: ita in *leg. Uxor abortu. Cod. de Posthum. heredib. Institut. ubi vide Paul. & DD.*

4. Advertendum tamen, quòd ad hoc ut

(n) Vide latè *De partu extra tempus seu ante factò Matienz. dist. leg. 2. titul. 8. lib. 5. gloss. 4. & 5. per totam. Aceved. ibid. num. 9. & Velazquez hic, Gloss. ultim. per totam: ubi autem partus ad monstrum declinat, non succedet, nec rumpet: textus in leg. 3. Cod. de Posthum. hered. Institut. & in leg. 5. tit. 22. part. 4. & tradit Matienz. ubi supr. num. final.*

per nativitatem posthumi rumpatur testamentum, requiritur quòd nascatur totus vivus, non declinans ad monstrum, vel prodigium, licet statim in ipso instanti decedat, posquam in terram, vel in manus obstetricis ceciderit: textus est in *leg. 2. & 3. Cod. de Posthum. heredib. Institut. & ibi Glossa ordinaria*, & communiter DD. Item etiam procedit, licet matre mortua, & secùs ventre nascatur: textus est in *leg. Quod dicitur. ff. de Liber. & posthum.* & ibi Glossa ordinaria, Bartol. & communiter DD. Hodiè tamen per nostram legem Tauri non sufficiunt prædicta, sed requiritur quòd totus nascatur vivus, & quòd sit baptizatus, & vivat per xxiv. horas: Item etiam quòd sit natus tali tempore, quòd secundum tempus matrimonii consideretur partus legitimus, & possit vivere; ut septimo, vel nono, vel decimo mense: Secùs verò aliàs, si nascatur alio tempore, quo naturaliter non posset vivere; quia paria sunt, posthumus non nasci, vel quòd nascatur tali tempore quo naturaliter vivere non possit; argumento textus in *leg. Septimo mense. ff. de Statu homin. cum similib.* & ita etiam tenebant de jure communi Paul. de Castr. Alexand. & Moderni in *dicta leg. 2. de Posthum. hered. Institut. & tenent Raphael Cuman. & alii DD. in dist. leg. Quod dicitur. ff. de Liber. & posthum.* & ista erat communis opinio. Pro qua communi opinione faciunt *leges 4. & 5. tit. 22. 4. partit. & lex 17. tit. 6. 6. part. (n)* Quòd iterum intellige, præterquam si ante matrimonium talis mulier esset concubina alterius, cum quo postea contraxit matrimonium, & peperit infra aliquod brevissimum tempus: quia præsumitur genitus, & conceptus ab ea, tempore concubinatus, & per consequens legitimatus per subsequens matrimonium; & sic nascitur legitimatus: argumento textus in *leg. Miles. §. Defuncti. ff. de Adult. ubi probatur, quòd natus ex muliere conjugata, quæ ante fuit concubina alterius, potius præsumitur filius legitimus, & natus ex legitimo matrimonio, quàm ex concubinario, licet naturaliter possit esse filius utriusque secundum tempus partus; & hoc favore matrimonii: quem textum ad hoc notat DD. & reputat singularem Bald. in *leg. Si matre. Cod. de Suis & legit. heredib.* Ergò eodem modo, si ante matrimonium mulier esset concubina alicujus, cum quo postea contraxisset, & infra brevissimum tempus peperit, præsumitur*

ge-

genitus, & conceptus ab eis, per consequens nasci legitimus: & hoc ultimum tenent Glossatores in præsentia. Cætera quæ huic legi possunt applicari, vide in materia, quam de jure communi tracto in materia successione contra testamentum.

TEXT. XIV.

MANDAMOS que el marido, y la muger, suelto el matrimonio, aunque casen la segunda, ò tercera vez, ò mas, pueda disponer libremente de los bienes multiplicados durante el primero, ò segundo, ò tercero matrimonio, aunque haya havido hijos de los tales matrimonios, ò de alguno de ellos, durante los quales matrimonios los dichos bienes se multiplicaron; como de los otros sus bienes propios, que no oviessen seydo de ganancia: sin ser obligados à reservar à los tales hijos propiedad, ni usufructo de los bienes.

Id est:

Præcipimus, ut maritus, vel uxor, soluto conjugio, etiamsi secundo, tertio, aut amplius nuptias repetat, possit liberè disponere de bonis multiplicatis in primo, aut secundo, aut tertio matrimonio, etiamsi proles susceperit ex ejusmodi matrimoniis, aut ex aliquo ex ipsis, in quibus bona sunt multiplicata, perinde ac de aliis propriis bonis, quæ in tali conjugio non sunt acquisita: neque teneantur reservare ejusmodi prolihus proprietatem, aut usumfructum (eorum) bonorum.

TEXT. XV.

EN todos los casos, que las mugeres casando segunda vez son obligadas à reservar à los hijos del primer matrimonio la propiedad de lo que ovieren del primer marido, ò heredaron de los hijos del primero matrimonio: en los mismos casos el varon que casare segunda, ò tercera vez, sea obligado à reservar la propiedad dellos à los hijos del primero matrimonio. De manera, que lo establecido cerca de este caso en las mugeres, que casaren segunda vez, haya lugar en los varones, que passaren à segundo, ò tercero matrimonio.

Id est:

In omnibus casibus, in quibus mulieres secundas nuptias repetentes tenentur filiis primi matrimonii reservare eorum bonorum proprietatem, Anton. Gomez. ad Leg. Tauri.

que habuerunt ex priore marito, aut hereditate filiorum præcedentis matrimonii: in eisdem casibus vir, qui secundo, aut tertio conjugio obligabitur, teneatur eorum proprietatem reservare filiis ex primo conjugio susceptis. Itaque quod hac in parte pro feminis secundas nuptias ineuntibus est constitutum, habet locum in viris quoque ad secundum, aut tertium conjugium transeuntibus.

TEXT. XVI.

SI el marido mandare alguna cosa à su muger al tiempo de su muerte en su testamento, no se le cuente en la parte que la muger ha de haver de los bienes multiplicados durante el matrimonio; mas aya la dieha mitad de bienes, y la tal manda en lo que de derecho debiere valer.

Id est:

Si uxori quicquam maritus in morte per testamentum legaverit; illud non numeratur in ea parte bonorum durante conjugio multiplicatorum, quam uxor habere debet: sed ad prædictam bonorum medietatem addatur ejusmodi legatio in eo quod de jure debet valere.

COMMENTARI I

In Legem XIV. XV.

& XVI.

SUMMARIUM.

1. *Mulier quæ post mortem mariti contrahit secundas nuptias, an teneatur reservare filiis primi matrimonii omnia quæ habuit à primo marito?*
2. *An hodiè uxor teneatur reservare filiis primi matrimonii id quod habuit à filio?*
3. *Mulier an teneatur reservare filiis primi matrimonii illud, quod habuit causa nuptiarum?*
4. *An pater teneatur reservare filiis ea quæ habuit ab uxore, vel aliquo filio?*
5. *Mater, vel maritus transiens ad secundas vota, an possit alienare prædicta bona?*
6. *Casus, in quibus potest mulier transire ad secundas nuptias sine ista pœna.*
7. *Uxor transiens ad secundas nuptias, an teneatur reservare filiis primi matrimonii ea*